

Ongemakkelijk toneelstuk over verwoest Palestijns dorp

Eindelijk Israelische première van Motti Lerner's controversiële 'De Bekentenis'

'De illusie dat we met schrijven de wereld kunnen redden is een belangrijke drijfveer voor mijn schrijven.' Het is een uitspraak van Motti Lerner (1949), belangrijk Israelisch schrijver voor toneel, film en televisie, wiens controversiële werk op veel plaatsen in de wereld wordt opgevoerd. Toch is hij in Nederland nagenoeg onbekend. Misschien brengt zijn nieuwste stuk *The Admission* daar verandering in.

Max Arian

De theaterrecensent van de Israelische krant Ha'aretz Michael Handelzalts noemt het een 'belangrijk toneelstuk, niet gemakkelijk om te bekijken, maar het gaat over de werkelijkheid van onze eigen levens'. Eindelijk wordt *The Admission* (*De Bekentenis*) van Motti Lerner in Israel gespeeld, in een klein theater in Jaffa, nadat het door alle grote toneelgroepen was afgewezen, omdat het – zeker in het huidige, rechtse politieke klimaat – voor Israel veel te controversieel is.

Zelfs in Washington DC riep het al bij voorbaat zodanige protesten op dat de geplande voorstellingenreeks in een joods theater moest worden ingekort en teruggebracht tot een 'workshop'. Toch wekte het ook in die vorm zoveel bewondering en interesse dat de voorstellingen nu elders worden voortgezet.

Het is vreemd dat we Motti Lerner (66) in Nederland (nog) niet kennen. Misschien komt dat omdat hij een realistisch schrijver is, meer een leerling van Arthur Miller dan van Bertolt Brecht. Lerner meent dat het theater, zoals Shakespeare het bij monde van Hamlet uitdrukt, de natuur als het ware 'een spiegel moet voorhouden', en dat het de werkelijkheid kan beïnvloeden door het bewustzijn van de toeschouwers te veranderen.

Motti Lerner maakt werkelijk geen agitproptheater, al heeft hij in de jaren zeventig wel aan politiek straattoneel gedaan. Toch is zijn werk vanaf de jaren negentig steeds radicaler geworden, althans in de ogen van Israelische politici,

die bijvoorbeeld in 1997 wilden dat de Israelische regering zou eisen dat de première door een toneelgroep in Heilbronn, Duitsland, van zijn stuk over de moord op Jitschak Rabin *The Murder of Isaac* zou worden verboden vanwege vermeend antisemitisme. Zo ver is het niet gekomen, maar in Israel is het stuk tot op heden nooit opgevoerd.

Zo had het ook kunnen gaan met *The Admission*, dat door het ene na het andere Israelische theatergezelschap werd afgewezen, totdat het in Washington in première ging, geregisseerd door Sinai Peter, die het nu ook in Jaffa ensceeneert. Het toneelstuk gaat dan ook over de Israelische oerzonde tijdens de onafhankelijkheidsoorlog van 1948, over datgene wat de Palestijnen de *nakba* noemen. In het stuk gaat het om de vernietiging van een Palestijns dorp, Tantur, een fictieve naam die sprekend lijkt op Tantura, een dorp dat echt heeft bestaan, aan de kust bij Haifa.

Over de verwoesting van Tantura was in Israel eind jaren negentig al een keer een fikse rel ontstaan, waardoor een afstudeerscriptie moest worden teruggetrokken. De schrijver ervan, Teddy Katz, die overigens na veel gedoe uiteindelijk wel zijn diploma kreeg, had gesproken met Palestijnse overlevenden en Israelische soldaten en kwam tot de conclusie dat er in 1948 in dat dorp door het Israelische leger oorlogsmisdaden waren begaan.

Het stuk van Lerner, die overigens een

speciale betrokkenheid heeft omdat hij in Haifa is opgegroeid en verhalen van ooggetuigen heeft gehoord, speelt tijdens de Eerste Intifada, in 1988. We zien twee gezinnen in Haifa, een joods-Israelische en een Arabisch-Israelische familie, die op allerlei manieren met elkaar zijn verbonden, zowel zakelijk als door ingewikkelde liefdesbanden. De verzwegen geschiedenis komt tot een uitbarsting als de Palestijnse vader de Israelische vader er van beschuldigt dat hij in zijn dorp oorlogsmisdaden heeft begaan. Een van de zoons, zelf oorlogsinvalide van de oorlog in Libanon, wil dat zijn vader een bekentenis aflegt.

We horen het verhaal van twee kanten, Lerner laat de conclusie aan de toeschouwers over. Ging het om een eerlijk gevecht van man tot man of om een massaslachting en verdrijving van de Palestijnse bevolking uit het dorp om het te kunnen vernietigen? Natuurlijk staat dit verhaal voor veel meer pijnpunten in de Israelisch-Palestijnse geschiedenis. Het gaat Lerner in zijn stuk niet eens in de eerste plaats om de historische feiten, maar vooral om hoe de verzwegen geschiedenis doorwerkt in de levens van volgende generaties.

Zou dit toneelstuk niet ook in Nederland moeten worden opgevoerd? Wij hebben toch ook last van verzwegen verhalen, denk maar aan de bevrijdingsoorlog van Indonesië, pardon, de Nederlandse politioele acties.